

KIS HÍR- LAP

Szerkeszti Forgó bácsi.

SÜTIK MÁR A GESZTENYÉT... (Lásd a 309. lapon.)

LXIII. köt. 20. szám. Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fl. 1902. november 16-án.
Megjelen minden vasárnap 16 lapon.

A TRANSZVÁLI KIVÁNDORLÓK.

— Regényes rajz a búrok életéből. —

(Számos képpel.)

Irta Mayne-Reid. Francziából fordította Hegedüs Pál.

(Folytatás.)

PIET egyenesen az ismeretlen felé ment.
— Ki vagy? kérdé.

— Én Moor Lőrincz vagyok, felelé a szökevény. A busmanoknál töltött öt év annyira megváltoztatott volna, hogy még apám sem ismer rám?

És vissza-tarthatatlanul Moor Károly karjai közé rohant.

A hosszú ölelésből először Moor Károly bontakozott ki, hogy Piethez forduljon.

— Ha nem lép közbe, megöltem volna tulajdon fiamat! mondá.

És a Piet fejét magához vonva, a fiatal embert homlokon csókolta.

— Engedje meg, hogy én is megköszönjem, szolt Lőrincz, a főnök fiának kezét nyujtva. De hogyan nevezem mentőmet?

— A nevem Van Dorn.

— Van Dorn? ismétlé Lőrincz. Csak nem rokona Van Dorn Jannak?

— A fia vagyok.

— Igen, édes atyja megérdemli, hogy olyan fia legyen, mint ön. Nem ismerek jobb embert, oda adóbb barátot, okosabb főnököt Van Dorn Jannál. Minden szerencsétlenségem azon a napon kezdődött, midőn azt a hibát követtem el, hogy a vadász-csapatot, melynek ő volt a feje, elhagytam.

Ha Pietnek és Lőrincznek eszébe jutott volna, hogy Moor Károlyra nézzen, elborzadtak volna a sápadtságtól, mely fia fölvilágosításaira arc-vonásain előmlött; de a fiatal emberek sokkal jobban voltak

elfoglalva az ismerkedéssel, hogy sem körül néztek volna.

— Micsoda hihetetlen véletlen hozott össze bennünket ebben a sivatagban? kérdé Lőrincz. Hogy én itt vagyok, az természetes; de hogyan került ide ön és önmel az én atyám?

Piet elmondta a karaván kivándorlásának okát és elbeszélését így fejezte be:

— Iszonyu csapások értek s most megálltunk, anélkül hogy akár előre, akár vissza mehetnénk. Nem tudom, mi lett volna belőlünk, ha édes atyja nem veti föl azt az eszmét, hogy Mozelekatszéhez menjünk segítséget kérni. Holnap el kell indulnunk... Velünk jön, ugy-e?

— Jobban cselekszenek, ha erről az utazásról lemondanak, felelé Lőrincz. Mozelekatszé és a busmanok, akiknek fogságában voltam, háborút viselnek egymás ellen. Épp ennek is köszönöm, hogy sikerült megszöknöm. Minthogy nem őriztek oly szigoruan, sikerült elmenekülnöm. Több napig az erdőkben rejtöztem; aztán folyóvizet mentem keresni és nagy nehezen ezt a csónakot róttam össze magamnak.

— És hová indultál? kérdé Moor Károly, aki magához kezdett térni.

— Azt hiszem, elég okos tervem volt, mely a következő. Csaknem biztos vagyok benne, hogy ez a folyó a Limpapóba ömlik. Ugy terveztem, hogy ezen a folyón lemegyek a Limpapóig, azon pedig a torkolatáig, ahol kis tengeri kikötő van, ahonnét haza szállítottak volna.

— De hát, kiáltá Piet, ki akadályoz bennünket, hogy ezt a tervet a mi kis gyaratunk ne hajtsa végre? A tebeléktől segítséget nem remélhetünk, tehát ennél jobb megoldást nem látok.

Min
delem
Károly
dultak
és esz

Mik
talált
föddel a
sokáig

Miu
Moor
szokot
ruhát

—
első ó
de tús

ják va
boldog
ben g

Van it
öltözhe

vetni,
tem ó
ruha-t

hugain
modni,
leteink
darabo

És
kitérje
az ajtó
lepetve
ruha-c
testvér
kezésér

Más
fiának
issza te

Mínt hogy a karavánt fenyegető veszedelem gondolata kerekedett fölül, Moor Károly, a fia és Piet a mována felé indultak, miközben a menekülés módjairól és eszközeiről tanakodtak.

Mikor az apa és oly csodálatosan megtalált fia magukra maradtak a hartebeest földél alatt, mely Moor Károly tanyája volt, sokáig beszélgettek, de Piet megzavarta őket.

Miután a gallyakból font ajtón, mely Moor Károly tanyáját védte, kopogtatott, szokott jó kedvvel lépett be s egy csomó ruhát téve le a földre, így szólt:

— Bocsássák meg, hogy találkozásuk első órájának békés örömét megzavarom; de tüstént távozom. Előbb azonban fogadják valamennyiünk szíves üdvözlését, akik boldogok lesznek, ha holnap Moor Lőrinczben gyarmatunk új tagját köszönhetik. Van itt bőven ruha, hogy Lőrincz búrnak öltözhessen. Néhány darabot nem fog megvetni, kedves Lőrinczem, amért már viseltem őket. A mama nem talált jobbat ruha-táramban; de azt üzeni, hogy ő és hugaim varró ügyességhez fognak folyamodni, hogy új ruhát üssenek össze. Készleteink közt vannak még vászon- és posztó-darabok. Addig az én ruháim is megteszik.

És hogy a fiatal ember hálálkodása elől kitérjen, Piet gyorsan távozott. Lőrincz az ajtóig kísérte; mikor vissza tért, meglepetve látta, hogy atyja térdel és a ruha-csomón, melyet Van Dorn Piet oly testvériesen bocsátott a szökevény rendelkezésére, sir.

XV. Lőrincz atyja.

Másnap reggel Moor Károly, miután fiának meghagyta, hogy maradjon benn és issza térése előtt ne mutatkozzék a tábor-

ban, a kunyhóból kiment. Lőrincz megígérte, hogy engedelmeskedni fog, és magában merengett az okokon, melyek nem engedték, hogy az éjjel atyja egy pillanatig nyugodtan pihenjen és edzett melletét úgy mezzokogtatták. Az öröm nem ily lázas módon nyilatkozik; de Lőrincz nem kételkedett benne, hogy atyja boldognak érezte magát a viszontlátáson. Ennek a nagy izgatottságnak az oka titok maradt előtte.

Mikor Van Dorn Jan a feléje menő Moor Károlyt megpillantotta, két karját kitérte, hogy boldog társát szívből megölelje; de Moor Károly két lépést hátrált, hogy a rokon-érzet e jele elől kitérjen. Fejét lehorgasztva, így szólt:

— Nem, főnök... Köszönöm; lelkem mélyen meg van hatva; de nem fogadhatom el a barátság e bizonyosságát, melyet egy negyed óra mulva meg találna bántani.

— Eh, mit! mondá a főnök kedélyesen, csak nem zavarta meg a fejét az öröm, barátom?

— Bizonyos, hogy bennem megváltoztatt valamit, felelé Moor Károly szemét lesütve, s épp erről szeretnék önnel beszélni.

— Tüstént! felelé Van Dorn Jan udvariasan; de nem volna jobb, ha előbb bemutatna a fiának, hogy körünkben üdvözljem? Mondhatom, Piet már el van ragadtatva Lőrincztől és az egész fiatalság fiam elbeszélése folytán alig várja, hogy ünnepelhesse. A kunyhójához menjünk?

— Nem, főnök, felelé Moor ugyanazon halk és megalázott hangon. Először mondanom kell valamit önnek és, ha belé egyezik, a táboron kívül szeretnék beszélgetni önnel.

— Nem bánom. A hűvös reggelen jó a folyó partján.

Mikor a két férfi a vizparti fasorba ért, Van Dorn Jan Moor Károlyhoz fordult és mosolyogva így szólt:

— Nos, hadd hallom, mit akar mondani.

— Vallomást akarok tenni, mondá Moor Károly mély fájdalom kifejezésével; a legmegalázóbb vallomást, melyet megtévedt ember becsületes embernek tehet.

A főnök némileg nyugtalankodva nézte Moor Károly megtört alakját; azt kezdte hinni, hogy a nagyon váratlan öröm megzavarta társának az esztét; de lassankint, amint Moor tompa, de érthető hangon vádolta magát, a derék vee-bur gyanuját meglepetés, az aljas mesterkedések elleni bizonyos fölháborodás váltotta föl, Van Dorn Jan széles arcját vér futotta el, ajkai remegtek a megvetéstől, kék szemei pedig szikráztak.

— Ön tette ezt, ön? mondá végre rikácsolva, a gonoszság vallomásának súlyától és még inkább a Piet ellen forralt büntőtől elnyomva. Ez kegyetlen, beestelen dolog!

Moor Károly az ítéletet lehorgasztott fejjel s anélkül hallgatta, hogy mentségül még csak a főnök elleni hamis vádat is fölhozta volna; a fölháborodás első kitörése után Van Dorn Jan elhallgatott és gondolataiba merült.

— Miért szomorított el ezeknek a dolgoknak az elbeszélésével? kérdi a bűnöstől. Mindig ellehettem volna nélkülök!

— De becsülését loptam volna, viszonzá Moor Károly erőlesen.

— És, ha táboreméből mint árulót elüzném, mit szólna a büntetéshez?

— Igazságos ítéletnek mondanám. Nem érdemlem meg, hogy tagja legyek annak a

társaságnak, melynek veszteségeit és szerencsétlenségét én okoztam. Méltatlan vagyok arra, hogy becsületes emberek közt éljek; de ön, főnök, akinek méltányos elvei rendíthetetlenek, nem fog büntetni egy ártatlant az apja bűneiért. Ugy-é, nem kergeti el Lőrinczet?

— Semmi esetre!

— Nos, a legcsekélyebb véletlen, egy valószínű véletlen rövid idő alatt megszabadíthatja tőlem, a nyomorulttól. Egy kegyet kérek öntől, főnök. Lőrinczem ugy sirasson meg, hogy ne tudja, hogy bűnhődöm. És bízzék bennem... nem sokáig fogok késni ítéletem végre-hajtásával.

— Mit akar tenni, Károly?

És Van Dorn Jan merőn nézett társára, kinek szemeiből rideg és nyugodt elszántságot olvasott.

— Ha kívánja, főnök, még ma, mihelyt a tábort elhagyom.

Van Dorn Jan keményen ragadta meg Moor Károly két kezét és ezt felelte:

— Ez öngyilkosság volna, Károly, és nekem nincs jogom ily ítéletek hozására. Minthogy azonban nelismeri, hogy joghatóságom alatt áll, nekem kell a bűnhődés nemét megválasztanom. Hallgasson rám, nyiltan: mint igazi holland fogok szólni. Amily mértékben vallotta meg üzemeit, magamban azt mondogattam: Micsoda hitvány embert fogadtam közénk! De e tévedést be köllött látnom. Moor Károly, ön rosszul cselekedett; de a hitvány ember folytatja gazságait, ön azonban önkéntes vallomásával meglakolt érettük. Az az ember, aki magát el bírja ítélni, megérdemli, hogy irgalmas birái legyenek. És most hallgassa meg ítéletét, Moor Károly. Mindenek előtt

elfog
mely
És
örög
és es

—
csolo
a le
gátol
ségét
és hi
san

A
mint
és, m
minő
mult
rény
gény
soká

gorv
hezt
hogy
a ko
kerü
tek

uj b
E
ték,
szeri
Hall

Van
aki
szép
szán
bott
kelle
hagy
Ryc
káva

elfogadja és viszonozza baráti csókomat, melyet gyöngéden vissza utasított . . .

És a régi áruló zavarának ellenére, az öreg bur igazi holland módon két őszinte és csattanó csókot nyomott az arczára.

— Aztán, folytatá a főnök, megparancsolom, hogy a gyarmat tagjaival szemben a legnagyobb titoktartást tanusítsa. Ne gátolja erkölcsi megújulásának a lehetőségét azzal, hogy magára haragít valakit, és hibáit azzal teszi jóvá, hogy szorgalmasan és oda adóan munkálkodik a közjón.

A főnök és Moor Károly sétájukról mint régi barátok, karonfogva tértek vissza és, mikor a táborba érkeztek, Moor Károlyt minden kivándorló üdvözölte. Mindenki bámulta Lőrinczet, szépnek, kedvesnek és szerénynek találta. Mindenki érdeklődött a szegény fiatal ember története iránt, aki oly sokáig volt a busmanok fogságában és morgorva jelleme miatt ezentul senki sem neheztelt Moor Károlyra; mindenki belátta, hogy a fiától megfosztott apának volt oka a komorságra és hogy a fájdalom emberkerülővé tette és valamennyien együtt örültek vele, amit azzal bizonyítottak, hogy új barátjuk iránt előzékenyek voltak.

Este, vacsora után Lőrinczet megkérték, hogy beszélje el kalandjait; amit egyszerűen és sok szellemmel cselekedett meg. Hallgatói közt a legnagyobb érdeklődést Van Dorn Anni tanusított elbeszélése iránt, aki másnap nem panaszkodott azon, hogy szép ujjait megszurja, mikor az új jövevény számára a ruhát varrta, melyet anyja szabott ki. A fiatal leánynak sohasem volt kellemesebb munkája; egy pillanatig sem hagyta abba, még akkor sem, mikor nénye, Rychie, a munkáját félretette, hogy Katinkával, Piettel és Lajossal sétálni menjen.

Anni inkább a mována alatt dolgozott s a szegény Lőrincz szerencsétlenségére gondolt.

Valamennyi kivándorló el volt ragadtatva a gyarmat új tagjától. Csaknem a gondviselést látták Lőrincz megérkezésében, aki a szabadulás eszközét hozta számukra.

(Folytatása következik.)

SÜTIK MÁR A GESZTENYÉT . . .

(Képpel a czimlapon.)

*Sütik már a gesztenyét a szegleten,
Ugy árulják ropogósan, melegen.
Beh jó esik ebbe a csuf hidegbe,
Mariska is vesz belőle sietve.*

*Menne is már . . . sok a dolga estvélig,
És a mama haragszik, ha elkésik;
Mégis megáll . . . s könny csillog fel szemében,
Sajnálkozik egy kicsike szegényen.*

*Kis fiucskán, ki előtte dudereg,
S a hidegtől a könnye is kipereg.
Arcza sápadt . . . éhes is tán szegényke . . .
Oda-nyújtja gesztenyéjét elébe.*

*A kis fiu nem is tér ki előle,
Mosolyogva vesz néhányat belőle;
Tovább megy ozt, köszönetet rebegve,
Hidegséget, éhességet feledve.*

*S míg a fiu gesztenyéjét költi el,
Mariskát is édes öröm tölti el;
Igy sohajt fel: »Beh boldogak lehetnek,
Kik a földön mindig csak jót tehetnek!«*

Andor diák.

INNEN-ONNAN.

A világ legészakibb városa *Hammerfest*, Finnmarken, norvég kerület székhelye, Tromsgött tartományban, Kvalö sziget nyugati partján. A városkának összesen 2239 lakosa van és mégis villámos világitásra van berendezve. Szüksége is van rá, mert szeptembertől márcziusig a szem-határon alul marad a nap és heteken át egyáltalában nem éri ennek sugara. Képzeltetik, milyen jó szolgálatot tesz ilyenkor a villa-

mos lámpás fénye. Bizonyára láttatok már föld-gömböt és ezen azokat a köröket, melyekkel valamely hely fekvését szabatosan meg lehet határozni. Egy ilyen körnek megmérését *Hammerfest* városánál fejezték be svéd és orosz mérnökök. Harminczhat évig tartott ez a munka. Hogy ez az úgy nevezett fok-mérés *Hammerfest* városánál ért véget, hatalmas gránit-oszlop jelzi. Képünkön ezt a híres emléket is láthatjátok.

*

HAMMERFEST ÉS A DÉLKÖR-EMLEK.

A gőz a VI-ik században. Közönségesen azt hiszik, hogy *Watt James* és *Caus Salamon* ismerte föl először a gőz erejét. Pedig az igazság az, hogy már sok századdal előttük élt egy férfi, aki ismerte a gőzt és ha nem is tudta ismeretét hasznosan felhasználni: a róla szóló emlékek szerint mégis tudott vele bánni. Ez a férfi *Anthimius*, a VI-ik század híres szám-tudósa, vegyész és építő-mestere volt. *Anthimius* Konstantinápolyban *Justinian* római császár udvarában élt testvérével, *Metrodorussal*, a világ-hírű nyelvészszel s

barátjával *Agatiassal*. A császári udvar *Zeno* nevű tudósa sehogy sem nézte jó szemmel a két testvért s épp ezért *Anthimius Zeno* ellen használta fel tudományát. A római birodalom alapítása után 557-ben a birodalom több helyén erős föld-rengést érezték. Hogy *Zenót* megbosszantsa, a föld-rengésekre alapította tervét *Anthimius*. Pinczében hatalmas kazánokat állított föl, megtöltötte azokat vízzel és a kazánok tetejét bőrrel elzárta légmentesen. Minden kazán oldalából erős bőr-cső vezetett a *Zeno* szobája faláig. An-

thim
igy ta
melle
dett
»Föld
ember
keze
vén,
Másk
kat
garak
fény
ismét
kor a
kedés
Ag
jegye
szava
elő v
mert
elmés

A
játok
a bál
zöttü
sága
200,0
kozik
zsirja
már
vadá
Csón
gony
törté
lódó
a cso
és sz
ilyen
keszt
van
hata
ropp
ereje
nyire
jól v
azon

thimius a kazánok alá tüzet gyújtott és az így támadt gőz oly erővel bűgött Zeno fala mellett, hogy az egész épület rengeni kezdett belé. Zeno remegve futott az utcára. »Föld-rengés, föld-rengés!« kiabálta. Az emberek persze kigunyolták és szégyenkezve tért vissza szobájába, nem is sejtve, hogy Anthimius üz vele játékot. Máskor meg úgy helyezett tükör-darabokat Anthimius, hogy a vissza verődő sugarak Zeno ablakát érték s oly vakító fénnel töltötték el a szobát, hogy Zeno ismét rémülten menekült a szabadba. Ekkor azonban észre vette Anthimius mesterkedését és bevádolta Justinian előtt.

Agatias, ki ezeket az eseményeket följegyezte, azt mondja, hogy bár Zeno remek szavakkal és gyönyörű hasonlatokkal adta elő vádját, még sem nyert vele semmit, mert Justinian többre becsülte Anthimius elmességét, mint Zeno szép beszédét.

*

A bálna-vadászatról. Mindnyájan tudjátok, hogy a tengernek legnagyobb állata a bálna, más néven cet-hal. Vannak közöttük olyan fajtájuk, melyeknek hosszúsága 24 méter és a melyek husának súlya 200,000 és 400,000 kilogramm közt változik. Minthogy ennek a hatalmas állatnak zsirja és csontja felhasználható, az emberek már régi idő óta vadászszák. A régi bálnavadászat azonban rendkívül veszélyes volt. Csónakokból, pusztá kézzel dobták rá szigonyaikat a vadászok és nem egyszer megtörtént, hogy a megsebesített és hanykolódó bálna elmerítette, sőt meg is támadta a csónakot. Ujabban bálnavadász-hajókról és szigony-ágyukkal vadásznak rá. Az első ilyen hajót *Svend Föyn* kapitány szerkesztette. Az ágyu mindig a hajó orrán van elhelyezve. Csövéből másfél méternyi hatalmas gránit-szigonyt lönek ki, melyhez roppant hosszú kötél van erősítve. A lövés ereje akkora, hogy a szigony 3 méternyire is behatolhat a bálna testébe. Ha jól volt találva azonnal szörnyet hal. Ha azonban a szigony nem érte jó helyen, az

állat iramodásában keres menekülést. Ilyenkor a szigony kötelével órákig is magával hurcolhatja a hajót. Am ez úgy van szer-

BÁLNA-ÁGYU.

kesztve, hogy baj nem érheti. Mikor a bálna végre kimerül és kileheli páróját, csigaszerkezet segítségével, a víz felszínére huzzák. Képünk ilyen vadász-hajónak ágyuját mutatja be.

KOCZKA-REJTVÉNY.

Á	P	O	Á	P	= Női név
O	L	N	L	= Nemes kó	
N	Á	L	= Ingovány		
L	Á	= Alakoskodó			
I	= Mással-hangzó				

Balról jobbra s fölülről lefelé olvasva: egyazon eredményt adja.

A megfejtők név-sorából elsőnek kisorsolt kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„A mesztiz“.

Elbeszélések Észak- és Dél-Amerikából. Az ifjúság számára írta **Pajeken J. Frigyes**; négy szín-nyomatu képpel, díszes kötésben.

ÁRVA FIU.

Árva fiu, boldogtalan árva,
Ország utját szomoruan járja.
Apja, anyja künn a temetőben,
Ő maga meg világgá menőben.

Szegény fiu jaj mi lesz tevéled?
Nyár idején csak könnyű az élet;
A vándornak pázsit a párnája,
Kék ég borul takaróul rája.

Han
Ha
Oml
Szeg

Beh
Hul
Beh
Min

Oh
Ki
Est
Szép

Gye
Ha
Men
Ker

Men
Ker
Jó
Hul

Ez
Lelk
Ez
Zál

És
S c
Gon
S v

*Hanem télen, hideg, fagyos télen,
Ha szél sivit künn a falu-szélen,
Omlik a hó, megdermed az élet
Szegény fiu jaj mi lesz tevéled?*

*Beh keserves fagyos földön hálni,
Hulló hóban mezítláb mászkálni:
Beh keserves élni nem egyébből,
Mint emberek sovány kegyelméből.*

*Oh hogy neked senkid, senkid sincsen.
Ki élébed ebédre terítsen ...
Este puha, meleg ágyat vessen,
Szép mesékkal álomba rengessen ...*

*Gyermekek ti, kik bőségben élték,
Ha mondanám tán el sem hinnétek:
Mennyi ilyen mezítlábos árva,
Keres s nem lel helyet éjszakára.*

*Mennyi ilyen mezítlábas árva
Keres s nem lel helyet éjszakára!
Jó gyermekek, ha nyugodni tértek
Hullajtsatok egy könnyecseptet érttek...*

*Ez a könnyecsepp a szívből fakadjon.
Lelketekben örök nyomot hagyjon.
Ez a könnyecsepp drága legyen nektek:
Záloga az igaz szeretetnek.*

*És mikor majd ti is nagyra nőttök,
S cselekedni lesz elég erőtök:
Gondoljatok erre a könny-cseppre,
S váltsátok be dicső, nemes tette.*

Székely diák.

PALIKA MEGTÉRÉSE.

Irta Mariska néni.

MESSZE földön nem volt olyan boldog gyermek, mint Palika. Szülőinek egyetlen gyermeke lévén, kényeztették, dédelgették. Alig volt kívánsága, melyet nem teljesítettek.

Édes atyja gazdag földbirtokos volt, aki családját a téli hónapokra mindig a székes fővárosba hozta; a nyarat azonban a festői Gömör vármegyében levő pompás birtokon töltötték.

Palikának nagy élvezetet nyújtott a vidéki tartózkodás. Ott reggeltől késő estig kocsi-kázhatott, szaladgálhatott a kertben is; és, ami neki legkellemesebb volt, a kert alatt elfolyó Rima hüs vizében fürödhetett, uszkálhatott s csolnakázhatott. Tetszett is Palikának ez az élet. Alig tudott megválni tőle, midőn közeledett az ősz és az iskola a városba szőlitotta.

Hogy azonban a nyári hónapok alatt ne felejtse el mindent, amit az iskolai év alatt tanult, jó mamája elrendelte, hogy Palikának a nevelő kisasszonynál naponként egy két órán át tanulnia kell.

Palika ugyan kissé duzzogva fogadta ezt a rendeletet, de hiába; anyuska parancsának engedelmeskedni köllött. És az ő duzzogása azonban határtalan öröme változott, midőn édes apa azt ígérte Palikának, hogy ha a kisasszony egy hónapi tanulás után nagyon meg lesz elégedve, apa teljesíteni fogja kis fia leghőbb vágyát és közeledő születése napjára ponny lovat kap, melyen lovagolni fog tanulni.

Még soha sem várta Palika akkora izgalommal születése napját, mint most. Ezt a napot ugyan mindig megünnepezték, min-

dig meg voltak hiva környékbeli kis barátai, kapott is sok szép ajándékot . . . no de ilyes valamit! . . . igazi élő ponny-lovacskát, mely kizárólag az ő tulajdona lesz . . . ilyenről Palika még álmodni sem mert. Nem is gondolt ő már egyébre, örökösen csak a lovacskát látta maga előtt.

Egy napon, hogy Palika a kisasszonnyal rendes déli sétálását végezte: a kertből kiérve, egy fiut látott a mezőkön dolgozni, aki látásukra félre állott és illedelmesen köszönt.

— Kicsoda ez a fiu? kérdé Palika. Jaj de csuf!

— Ez fiam a te édes atyád egy régi hű kocsisának a fia s akit, atyja kértére, a te édes papád lovásszá fog kiképeztetni, hogy majdan ezt a szolgálatot nálad teljesíthesse.

— Nekem nem köll ez a csuf, vörös haju, szeplős gyerek! Én hozzám ne is közelítsen! Utálom! Inkább nem is tanulok lovagolni, de ez az undok, csunya fiu ne jöjjön a közelembe!

Hiába magyarázta neki a kisasszony, hogy a szépség nem érdem, hogy arról senki nem tehet, hogy szép-e, rut-e. Csak a lelki nemesség teszi széppé az embert. Palika nem volt hajlandó a jó szóra hallgatni, csak tovább dühösködött, hogy neki nem köll az a »rusnya« fiu!

Ezentul, ha Gábort — ez volt a szegény kocsis-fiunak a neve — látta Palika, mindig gyűlölködve tekintett rá. Ha csak tehette, elüzte a maga közeléből s minden telhető módon keserítette, aki szegény sohasem tudta megérteni, mért haragszik az urfi ő reá, mikor ő nem vétett neki semmit.

Édes atyjának Palika nem mert szólani, mert ismerte, hogy e tekintetben nem

ismer tréfát, megbántani pedig éppen nem enged senkit igazságtalanul, hát még egy ilyen régi hű emberének a fiát! S mivel a tanulás ellen kifogás nem volt, a jó szívi kisasszony Pali nagy kértére elhallgatta a szülők előtt Gábrissal szemben tanúsított kegyetlen viselkedését. Így hát a születés-nap reggelén az istállóban csakugyan gyönyörű pej-ponny lovat talált a boldog Palika.

Szülői délutánra több kedves ismeróst hívtak meg és akkorra tervezték, hogy Palika először fog lóra ülni. De az idő oly hosszúnak tetszett neki, az órák oly lassan multak, hogy Palika nem akart délutánig várni.

— Ej, mondá magában! Megpróbálom magam! Apának nem is kell tudnia felőle! Megülöm én a lovat, meg én! Ugyan-csak meg lesz lepve, ha egyszerre eléje ugratok az én lovacskámon!

Lelki-ismerete nem volt ugyan egészen tiszta, midőn az istálló felé közeledett; de Palika megnyugtatta önmagát. Ej mit! Baj is az! Apa meg sem tudja!

S belépvén az istállóba, éppen Gábrist találja ott, aki az istálló rendezésével volt elfoglalva. Pali rá sem hederített, az illedelmes köszönést alig viszonzotta. (Lásd a képet a 315. lapon.) Gábris azért mégis csak ott hagyta munkáját s Palihoz szaladt, hogy segítségére legyen.

— Te rongyos, piszkos kölyök! Eltakarodjál előlem, különben rád vágok! szolt, s a szót . . . máris tett követé. Pali erős suhintással vágta ostorát Gábor arczába, úgy hogy onnan kiserkent a vér.

E perczen hangos kiáltás hallatszott.

— Pali, Pali! Merre vagy? Mióta kereslek! Már kis vendégeid itt vannak! szolt

a kisasszony, belépve az istállóba. Gábor ott bujkált előtte és törülgette le arczáról a vért. Pali pedig dühösen is, ijedten

is ott csapkodta nagy zavarában lába-szárát a lovagló-ostorral.

A kisasszony legott megértette a helyzetet.

... AZ ILLEDELMES KÖSZÖNÉST ALIG VISZONOZTA. (Lásd a 314. lapon.)

— Mi történt itt? kérdé szigorról.
A valót akarom tudni. Felelj, Gábris!
— Oh, kedves kisasszony, kezét csóko-

lom, hogy az urfi csapkodott az ostorral,
véletlenül közel mentem s egy kissé meg-
legyintett. Szóra sem érdemes.

— Igaz ez Pali? Szólj rögtön!

— Nem igaz, felelt durczásan Pali. Én vágtam meg, szándékosan vágtam meg, mert ide merészelt jönni. Mindig mellém furakodik! Egész napom el van rontva, ha a közelemben kell őt meg tünnöm!

— Hogy ez meg ne történjen, arról azonnal gondoskodom, ha nem is olyan módon, ahogy te azt hiszed, szólt felháborodva a kisasszony. Tüstént szobádba mégy, ott irással fogod tölteni a napot, a jó uzsonnát pedig pajtásaid majd csak velünk fogják elfogyasztani, a te részedet azonban Gábris kapja. Esti hat óráig benn maradsz szobádban s ekkor is majd úgy jöhetsz ki csak, ha Gábortól bocsánatot kérsz.

— Inkább meghalok, de ettől a kiálhatatlantól, aki egész bajomnak okozója, soha nem kérek bocsánatot! szólt Pali fuldokolva dühös keservében. (Vége következik.)

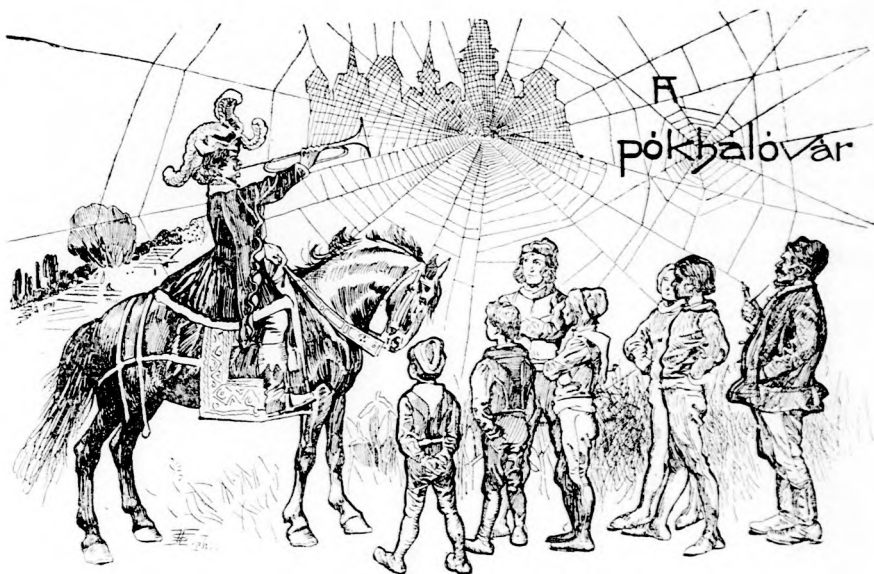
APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

A madarak jószivüségéről. Minap megigértem, hogy néhány érdekes történetkét fogok nektek elmondani arról, hogy mint bánnak a madarak a fészükbe csempészett idegen fiókákkal. Ime, hallgassátok meg. Egyszer egy kakuk megleste azt a pillanatot, mikor a barázda-billegető egy ital vizért távozott hazulról. A jó előre kitojt tojást csőrébe fogva és lopva bele tette az oduba. Ő maga persze elröpült. A kakuk-tojásból természetesen kakukfiu bujt ki, ami azonban nem tartotta vissza mostoha-anyját attól, hogy éppen olyan gondosan ápolja, mint a saját kicsinyeit. Meg is nőtt és meg is erősödött a kakuk annyira, hogy a sokkal gyöngébb kis barázda-billegetőket agyon nyomta. És mit csinált erre a mostoha-anya? Talán boszut állott, talán nem törődött többet vele? Dehogy! Tovább táplálta és föl is nevelte. Pedig ez nagy munkájába és nagy

fáradtságába kerülhetett. Mert a barázda-billegető kicsiny madár és a kakuk ugyan-csak nagy kamasz. Hanem azért ő csak hordta neki az eledelt. A kakuk egészen megnőtt. De akkor ugyan-csak furcsa dolog történt. A nagy kakuk nem birt kibujni a barázda-billegető odujának szűk nyílásán. A kakuk-mama persze nem számított erre. A szegény barázda-billegető ekkor már ugyan-csak meggyőződhetett, hogy ez a nagy madár nem az ő fia. De látta azt is, hogy igen nagy veszedelemben van. És jó szive újra győzött. A kakukot felnőtt korában is táplálta, folyton hordta neki az eledelt. Hordta egész nyáron, késő őszig, mikor többi társa már mind vándor-utra kelt. Éppen a késő őszel is nálunk időző barázda-billegető keltette föl egy természet-vizsgáló figyelmét és ő mentette föl azután a szegény madarat fáradtságos munkájától és veszedelmes börtönéből ő szabadította ki a kakukfit.

*

Észak-Amerika mocsaras vidékein él egy seregély-féle, veréb-nagyságu madár. *Molothrus* a neve. Ennek szintén az a saját-sága van, hogy tojásait más madarak fészkebe rakja, mint a kakuk. *Wilson*, amerikai madár-tudós egy ilyen molothrusfiat talált egy fülemile fészkeben. Kivette, haza vitte és otthon egy gunár-biboros, más néven kardinális pintyökének a kalitkájába tette. A biboros nagy meglepetéssel és kíváncsisággal nézte a kis vendéget és soha sem tudta, mit csináljon vele. Am a kis madár megéhezett, panaszos csiripeléssel nézett a biboros felé és nagyra tátott szájjal enni kért. Ezt már a kardinális is megértette. Azonnal enni adott neki. Fiává fogadta, fölnevelte. Napközben sokszor nézegette, tisztogatta és a tollaira ragadt pizok-csomócskákat lecsipegette róla. A szépen fölserdült fogadott gyermek hálából azután dalolt neki, persze úgy, ahogy tudott, a maga rikácsoló módján. Am a zene-értő és kitünően éneklő kardinális mégis szívesen hallgatta, mert szeretetet és hálát érzett ki az egyszerű dalból.

Irta Mendelényi Béla.

(Vége.)

HGY tartott ez három napon át, megállás nélkül.

Negyed nap azután össze hívta őket a kis emberke és így szólt hozzájuk:

— Látom, hogy jóra való fizkók vagytok. Becsülettel kitöltöttétek nálam az időt; de nem is leszek hálátlan. Te, fordult Petihez, mától kezdve oda hajtasz, ahová akarsz; ne félj, még a templom tornyáról is lehajtod a verebet. Te meg Jóska, soha se lesd a forgó szelet, csak tüsszents egyet és megvan a forgó szél; akkora, hogy házakat elsöpör. Te Bandi, öltre mehetsz a medvével! Bizvást mondom, ő bánja meg. Te Matyi, versenyt fuss, de csak a széllel, mert más egyebet mindent legyürsz a futásban. Te Sanyi fiam meg-rágod a vasat, de azért az aczelat is állja

a fogad. Misi fiam, te legkisebbem, te meg kilopod a tolvajnak a kezéből a kincset.

Megköszönik a fiúk a kicsi ember jóakarátát, azzal azután világgá eredtek.

* * *

Mennek-mennek hegyen föl, völgyön le. Csak elérnek ám egy nagy városba. Ebben a szörnyüses nagy városban pedig egyébről sem beszélt senki, csak arról, hogy micsoda nagy nap lesz holnap. Hallgatják, hallgatják a fiúk, aztán megértik, hogy a király lányáért lesz nagy versengés.

Hiszen szép volt a király-kisasszony, de nem ez volt a legfőbb; hanem igenis az, hogy a király-kisasszonnyal együtt jár ám a pókháló-vár is, ember nem-látta csodavár ott a város végén. Pókhálóbul volt ott

még a mester-gerenda is; hát elgondolhatjátok, micsodás vár volt ez a pókháló-vár.

Került is versenyző de annyi, hogy el sem fértek a nagy városban, hanem sátrakból kellett külön várost építeniök ennek a tenger sok hercegnek, grófnak, mi másnak.

A testvérek pedig hallván és látván mind-ezeket, neki indultak a pókháló-várnak, hogy lássák, az-é vajjon.

Az volt a! Merő pókháló az utolsó szögig.

— Már ebből kikerül a keszkenő is, mondta Peti.

— Mit-e? Hiszen ott lóg az egyik ablakban! szolt Misi. Mert hogy ott is lógott.

— Így hát mi is ott leszünk azon a holnapi versenyen, mondták a fiuk.

* * *

... EGYETLEN DOBÁSSAL HÁROM KÓPJÁT HAJITOTT A KAPANYÉLBE.

Más nap volt aztán sürgés-forgás, lótás-futás. Még a halálos beteg is fölkel, hogy lásson valamit a nagy sorból. A királyi palota előtt meg annyi ember szorongott-zsibongott, hogy tűnek való hely is alig akadt köztük.

Végtére megjelent a palota tetején — mert lapos volt ez a tető, akár a tenyere — a király meg a leánya. És hirdette a kikiáltó:

— Elsőbben is kópját vessen, aki tud. Száz lépésről kapa-nyelet találjon el. Háromszor dobhat.

Hát dobtak is, sokan is, jól is; de amint Peti állt elő és egyetlen dobással három kópját hajított a kapa-nyélbe, senki sem előzködött többet.

Megint szolt a kikiáltó:

— Mostan pedig versenyt futhat, akinek jó a lába. A szomszéd faluig meg vissza

van a futás. Egy korsó vizet kell hozni a futónak a fekete kútból, fél óra alatt!

Mire pediglen a sok futó elindult, Matyi már meg is tért a vízzel.

— Harmadszor, szólt a harsonás, birkózni kell a király legnagyobb medvéjével.

— Hásze, ha medve, ide vele! kiáltotta Bandi. És azzal neki a lánczon tartott medvének! Még maga oldta el az

öles fenevad lánczait; hanem azután el is bánt a medvével úgy, hogy szegény maczkót azon szerint a szücshez vitték.

— Negyedszer pedig: száz kereszt buzát kell kazalba rakni fél nap alatt! szólt a harsonás.

— Egy óra se kell annak, szólt Jóska s csak tüszentett egyet, pedig csak kicsit . . . s lám, a házak is megintogtak;

— HÁSZE, HA MEDVE, IDE VELE! — KIÁLTOTT BANDI.

de bezzeg a száz buza-kereszt repülve repült, még pedig össze egy boglyába.

Mikor látta a király, hogy a hat fiu milyen emberül helyt áll mindenben, föl-hivatta őket, aztán kérdezte, hogy mit kérnek jutalmul.

A fiuk azt felelték, hogy nekik csak a pók-háló-vár kell, meg egy kis uti-költség hazáig.

A király erre intett a darabontoknak s azzal . . . vasra vereti és tömlöczbe csukkatta a fiukat.

Ha a király azt hitte, hogy most már megszabadult minden gondtól, nagyon csalódott.

Mert alig szállott le az est, elé áll ám Sanyi és úgy lerágta a bilincset a maga

és testvérei kezéről-lábáról, akár a toló-fánkot; azonképen a toló-vasat az ajtóru. Alig jutottak a szabadba, Misi serdült-perdült, beosont a királyhoz. Az öreg király éppen aludt, feje alatt volt pedígen a kincses ház kulcsa. Misi aztán csak kiemelte a kulcsot a párna alól.

Ezek után a fiuk szedtek egy kis apró pénzt a kincstárból, majd meg a pókháló-várba siettek. A pókháló-várat három sor katona őrizte, de mert éjfél volt. hát aludt mind egy szálíg.

Igy a fiuk szép csöndesen bejutottak a várba, mikor pedig benn voltak, elé állt Jóska és ujfent tüszentett.

Föl is kerekedett a vár mindenestől és olyan repülésbe kezdett, hogy meg sem állott hazáig; de itt is leszállt a Baloghék feles földjére. A fiuk pedig mentek egyenest a királyhoz, hogy itt a keszkenő, de meg a vár is.

A király a legjobb két lován maga hajtott oda lányostól; és mikor meglátta a csoda-szép várat, egyszeribe belé költözött.

A hat fiu pedig ki ennek, ki annak állt, de még a legkisebbik is parádés-kocsis lett a királynál; az apjuk pedig azóta ajtón-álló és bizony ugy veti fejét-kezeit, mint ha mindig a király ajtón-állója lett volna, pedig hát a kis kutya is tudja, hogy de bizony csak kukoricza-csösz volt ő kigyelme.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXIII. köt. 18-ik számában közölt betű-rejtvény megfejtése:

„A béka brekeg.“

Helyesen fejtették meg: Garai Lujza és Mariska, Strausz Sándor, Béla, Ibolyka, Laczi és Géza, Feilitzsch Cécile, Weil Iluska, Fáber Józsa, Plotényi Zseni, Csécsi Nagy Imre, Baulovich András, Borhy Margit, Beke Bertí és Gyula, Brauner Iván, Jurenka Irén, ifj. Toldy Lipót, Pap

Imruska és Zsigi, Weizer Arthur, Kalmár Zsófiika, Szirmai Ilka, Rados Károly és Gusztáv, Nagy Lenke, Vicza és Ernő, ifj. Riedl Gyula, Vég helyi Lajoska, Devics Gizella és Sándor, Hacker Pista, Geréb Lajos, Madár Gizike, Gonda Dezső és Mariska, Csongrády Ilona és Attila, Schaffer Tibor, Mérey Dalma, G. Hunyady Ferencz, Kern Ida és Emma, Werner Janka és Margitka, Rottenberg Hedvig, Vali és György, Totis Margit, Ilona és Blanka, Medveczky Sándorka és Margitka, Vörösmarthy Ida, Szentirmay Imre, Farkas László, Bibel Liszka, Poór Erna, Moravcsik Gyula és Erika, Tichtl Magda és Nagy Irén.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, nyertes lett *Csécsi-Nagy Imre Budapesten*. Kinek a jutalom-könyvet (*A természet három országa.* Irta Martin. A magyar ifjuság számára, különös tekintettel Magyarországra, átdolgozta dr. Dulácska Géza; 261 képpel, diszes kötésben) a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIII. köt. 17-ik számában közölt rejtvény megfejtését beküldték még: Farkas László, Gonda Dezső és Mariska.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Mentovich testv. Hiszen az a nagy palota új alkotmány! A n.-kőrösi gimnasium régi épületének, ugy látom, a nyoma is eltűnt. Midőn én jártam belé hajdanában, nagy nevek ragyogtak ott: Arany János, Szász Károly, Salamon Ferencz, Mentovich Ferencz (a ti nagyapátok) s még több jelesek voltak az-ideit a mi imádvá szerett tanáraink. Majd csak lerándulok egyszer, hogy eltűnődjek az új palota előtt a réginek emlékein. — **Fischer Fülöp.** Ugy sejttem, mint ha nem a te irásod volna. Pedig én azt megkövetelem, mint a »Forgó bácsi 10 parancsolatában« olvashattad is. — **Kerecsényi testv.** Nem sokára olyasmiben lesz részetek, amelyet kértetek. — **Moravcsik Gyula.** Mentül előbb küldhess megint szép irásu levelet. Ebből meg fogom érteni azt is, hogy talpon állsz ismét. — **Farkas László.** Ha így folytatod, mint ahogy megindultál, szép jövőnek mégy elébe. A rejtvények közül egyet itt fogtam. — **Gonda Dezső.** 1. Szerdán este. 2. Küldjed be. 3. Gondosabban írd. — **Szentirmai Imre.** Javult-e az irásod a tavalyihoz képest, már meg nem ítéltettem. De annyit mondhatok, hogy az irásod csinos. — **Fenyvessy Angéle.** A rejtvényt jól megszerkesztetted, ügyesen meg is rajzoltad. Kár hogy a tudásodat olyan csekély, tartalmatlan mondásra pazaroltad rá. — **Feilitzsch Cécile.** Remélhetsz te is. — **Kalmár Zsófiika.** Amit most te is kitaláltál, régen jelent már meg. — *Több levélről a jövő számban.*

Társ-szerkesztő ROBOZ ANDOR.